

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Дніпропетровська обласна державна адміністрація
Дніпропетровська обласна рада
Дніпропетровська торгово-промислова палата
Технологічний центр БІТА (Іспанія)
Університет Жироми (Іспанія)
Університет Кордови (Іспанія)
Університет сільського господарства в Кракові (Польща)
Чеський університет природничих наук (Чехія)
Університет Мугла Сіткі Кочман (Туреччина)

«ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ АГРАРНОЇ НАУКИ»

МАТЕРІАЛИ

**Міжнародної науково-практичної конференції
до 100-річчя Дніпровського державного аграрно-
економічного університету
(1922–2022 рр.)**

*м. Дніпро, Україна
18 травня 2022 року*

ЧАСТИНА 2

Дніпро
2022

ЗМІСТ

<i>Кравець О. В.</i> Інноваційний маркетинг як сучасна складова ефективного агровиробництва	232
<i>Крючко Л. С.</i> Тенденції розвитку цифрових інструментів зовнішнього та внутрішнього маркетингу в сільськогосподарських кооперативах	234
<i>Полякова І. О., Лях В. О.</i> Перспективи використання соломи льону олійного	236
<i>Помазан Л. М.</i> Інноваційна діяльність в аграрному секторі економіки України ...	238
МЕНЕДЖМЕНТ ТА ЛОГІСТИКА АГРООБ'ЄДНАНЬ / MANAGEMENT AND LOGISTIC OF AGRARIAN ENTERPRISES	
<i>Абрамович І. А.</i> Актуальність ділових комунікацій в менеджменті агрооб'єднань	240
<i>Величко О. П.</i> Маркетингова логістика в системі управління матеріальними потоками	242
<i>Воловик Д. В.</i> Формування іміджу сільськогосподарських підприємств	243
<i>Volovyk Iryna, Hejkrlik Jiri.</i> Cooperative resistance during the crisis.....	245
<i>Гаркавий В. В.</i> Складові системи агробізнесу в Україні	247
<i>Зубко О. В.</i> Взаємозалежність ефективності та конкурентоспроможності в системі менеджменту підприємств галузі рибиництва	250
<i>Лебеденко О. В.</i> Корпоративна культура як інструмент менеджменту аграрних кооперативів	252
<i>Родіна О. В.</i> Критерій вибору логістичного посередника при реалізації продукції птахівничих підприємств	254
<i>Сичова М. О., Байдак І. І.</i> Значення та перспективи впровадження інноваційної моделі в організацію рослинництва	256
<i>Сичова М. О., Байдак І. І.</i> Основні напрямки та тенденції розвитку сучасного менеджменту.....	258
<i>Ткачова О. К.</i> Вплив цифрових технологій на розвиток агрологістики в Україні	261
<i>Чепець О. Г.</i> Особливості аутсорсингу бухгалтерських послуг в Україні	263
<i>Юрченко Н. І.</i> Логістика як фактор підвищення конкурентоспроможності ...	264
ВОДНІ БІОРЕСУРСИ ТА АКВАКУЛЬТУРА / WATER BIORESOURCES AND AQUACULTURE	
<i>Байдак Л. А., Губанова Н. Л.</i> Застосування мікрowodоростей як засіб оптимізації вирощування гідробіонтів	266
<i>Булейко А. А.</i> Дослідження радіоактивності в рекреаційних зонах на прикладі ділянок біля Дніпровського водосховища	268
<i>Єсінова Н. Б.</i> Вплив пробіотику «Субалін» на органи травлення риб.....	270
<i>Капишук Н. О.</i> Біологічна меліорація як фактор відновлення гідроекологічного стану Дніпровського водосховища	272
<i>Колодійцева О. М., Атанов Р. А.</i> Оцінка екологічного стану водних ресурсів України на прикладі Південного водосховища	275

ЛІТЕРАТУРА

1. Олефіренко О. М. Теоретичні основи визначення інструментів та каналів збуту продукції промислових підприємств. *Ефективна економіка*. 2015. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5848> (дата звернення 18.02.22 р.)

*Марина Сичова, Ірина Байдак
(Дніпро, Україна)*

ЗНАЧЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ В ОРГАНІЗАЦІЮ РОСЛИННИЦТВА

Складні умови сьогодення вимагають пошуку сучасних підходів до забезпечення ефективної організації виробництва та нових управлінських рішень для забезпечення прибуткового господарювання.

В останні роки аграрний сектор України не використовує усі потужності ресурсного біокліматичного потенціалу країни. Для такої ситуації є декілька причин: обмеженість фінансових ресурсів, використання у більшості аграрних формувань малоефективних методів ведення агробізнесу, використання застарілих технічних засобів та низька частка впровадження інновацій.

Рослинництво – одна з галузей сільського господарства, головним завданням якої є виробництво конкурентоспроможної продукції та раціональне використання виробничого потенціалу підприємств. Для досягнення цього необхідно запроваджувати науково обґрунтовані системи ведення господарства, створювати міцну матеріально-технічну базу виробництва, запроваджувати науково-обґрунтовані системи землеробства та ін.

Сучасна стратегія розвитку рослинництва характеризується високою наукоємністю. Тому дуже важливо, яким шляхом розвиватиметься сільськогосподарське виробництво, які технології застосовуватимуться на полях України: інтенсивні, ресурсоощадні, біологічні, технології No-till чи інші. Адже модель технології впливає на економічні показники, екологічну ситуацію, стан ґрунтів.

В умовах нестабільного зовнішнього середовища інноваційний розвиток здійснюється переважно на інтегрованих підприємствах завдяки власним фінансовим можливостям. Впровадження інновацій та залучення інвестицій дозволяють отримати додаткову віддачу від основних засобів при збільшенні виробництва, вирішувати проблеми соціального розвитку, створювати інфраструктуру.

Відтворення виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах господарювання багато у чому залежить не тільки від насичення технікою та обладнанням у фізичних одиницях, але й у вирішальній мірі від їх наукоємності, використанні передових «ноу-хау» при конструюванні, економічності.

Формування машинно-тракторного парку сільських товаровиробників засобами механізації, що акумулюють у собі останні досягнення передової інженерної думки разом з освоєнням нових джерел енергії сьогодні виступають

ключовими напрямками інноваційного розвитку в умовах глобалізації та інтеграції України до європейського і світового економічного простору та необхідними складовими забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного аграрного виробництва.

Темпи інноваційного переоснащення в АПК України не можна вважати задовільними. Значне відставання України від розвинених країн світу за технологічним рівнем в усіх сферах вітчизняного аграрного виробництва неможливо подолати без вжиття заходів загальнодержавного рівня.

Одним з пріоритетних у сучасних наукових і прикладних дослідженнях напрямів є переведення вітчизняного аграрного виробництва на інноваційну модель розвитку. У наукових працях розробляються методологічні підходи і практичні рекомендації щодо створення дієвих механізмів розробки та трансферу інноваційних нововведень у галузі.

За сучасних світових тенденцій сільському господарству України потрібна така матеріально-технічна база, яка дозволить значно підвищити ефективність виробництва та конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції за рахунок зменшення витрат, підвищення урожайності культур, збільшення валового виробництва. Досягати цього необхідно за рахунок впровадження зонально адаптованих ресурсозберігаючих екологічно безпечних інноваційних технологій виробництва продукції.

Висновки. Загальна ефективність агробізнесу визначаються рівнем застосування у галузі інноваційних енерго- та ресурсозберігаючих високоточних технологій, що відповідають високим економічним та екологічним вимогам, які ґрунтуються на використанні сучасної високопродуктивної сільськогосподарської техніки і обумовлюють планомірний прогресивний розвиток галузі. З їх застосуванням досягається економія ресурсів, відновлюється родючість ґрунту, покращується якість продукції і новий якісний рівень виходить загальна культура землеробства.

Таким чином, рівень розвитку і використання сучасних інноваційних високоточних технологій у рослинництві виступають однією з визначальних складових системи ведення господарства та є показником загального рівня економічного розвитку країни та її агропромислового комплексу зокрема.

Дотримання визначених напрямів дозволить українським товаровиробникам закріпити набуті позиції на світовому аграрному ринку, упевнено долучатися до світових лідерів торгівлі, розширити ринки збуту як серед країн і регіонів, так і по окремих товарах, а також у цілому посилить вектор зовнішньоекономічної інтеграції у світове господарство.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лупенко Ю. О., Патица Н. І. Роль інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності України на світових ринках сільськогосподарської продукції. *Агроекономіка*. 2019. № 11. С. 16–23.
2. Петров В. М. Технічне забезпечення інноваційних технологій у рослинництві. *Економіка АПК*. 2013. № 2. С. 100–105.

*Марина Сичова, Ірина Байдак
(Дніпро, Україна)*

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

На сучасному етапі в розвитку теорії управління найважливіше значення набувають питання як тісної взаємодії із зовнішнім середовищем для урахування впливу зовнішніх факторів на діяльність окремих підприємств, так і посилення ролі людини у виробничій та творчій діяльності.

Концепції та підходи, що сформувалися до початку XXI століття, відображають, з одного боку, прагнення використовувати в управлінні досягнення науково-технічного прогресу, а з іншого - спроби вдосконалення засобів та методів організації виробництва товарів та послуг із меншими витратами. Цим цілям відповідають нові методологічні підходи в менеджменті – процесний, системний та ситуаційний – на які спирається сучасне управління.

Актуальність питання у тому, що при використанні правильного поєднання підходів до управління, менеджери можуть вивести підприємство на більш якісний рівень і збільшити його доходність.

Процесний підхід до управління був вперше запропонований прихильниками школи адміністративного управління, які намагалися описати функції менеджера. Вони були схильні розглядати ці функції як незалежні одна від одної. Процесний підхід, на противагу цьому, розглядає функції управління як взаємопов'язані. Управління розглядається не як одноразова дія, а як процес, що складається із серії безперервних, взаємопов'язаних дій. Найчастіше вказують на такі функції: планування, організація, мотивація, контроль та координація. Виконання кожної з цих функцій є важливою та невід'ємною частиною успішної організації.

Процесний підхід веде до спрощення багаторівневих ієрархічних організаційних структур, збільшує орієнтацію підприємства на споживача. За рахунок скорочення ієрархічних рівнів організаційної структури цей підхід дає змогу спростити обмін інформацією між різними підрозділами підприємства, дозволяє усунути відокремленість підрозділів та посадових осіб, акцентувати увагу менеджменту на їх взаємодії.

Однією з ключових переваг процесного підходу є його спрямованість на кінцевий результат, підвищення результативності та ефективності підприємства у досягненні поставлених цілей. Делегування повноважень щодо визначення відповідальних виконавців та створення умов для постійного розвитку та вдосконалення бізнес-процесів, а також скорочення непотрібних операцій дозволяє досягти високих показників рентабельності та зростання конкурентоспроможності.

Пріоритетними напрямками вдосконалення бізнес-процесів є впровадження автоматизованих систем, інвестування у розвиток технологій та обладнання. Це дозволяє досягти високої якості продукції та максимального задоволення інтересів споживачів. Слід підкреслити також гнучкість та адаптивність

підприємства до змін у зовнішньому середовищі при застосуванні процесного підходу до управління.

Поряд із численними перевагами процесного підходу можна виділити також деякі його недоліки. По-перше, надання пріоритетного значення розвитку технологій призводить до зменшення уваги або навіть ігнорування розвитку інших сфер на напрямів діяльності підприємства. Зокрема, при цьому підході недостатньо уваги приділяється працівникам підприємства, їх мотивації, що може спричинити зниження продуктивності праці.

Крім цього, одним із обмежень для застосування процесного підходу є складність його впровадження. Для забезпечення ефективності цього підходу необхідно чітко розмежування відповідальності щодо кожного бізнес-процесу, розробка показників оцінки їх ефективності, запровадження внутрішніх стандартів якості, однозначність поставлених кінцевих цілей, а також розуміння та готовність працівників підприємства до нових технологій управління.

Системний підхід до управління розглядає підприємство як сукупність взаємозалежних елементів, орієнтованих на досягнення єдиної кінцевої мети, до яких відносять загальні цінності, стратегічну орієнтацію, структуру, стиль управління, склад співробітників, сукупність теоретичних знань і практичного досвіду. Це дозволяє ефективно керувати системою на основі налагодженої роботи кожного з елементів.

Системний підхід виходить з загальної теорії систем, за якою дослідження окремих частин цілого не дозволяє сформулювати повне уявлення про ціле; втрата функціональності будь-якої частини цілого може призвести до втрати працездатності всієї системи.

Особливість системного підходу полягає у тому, що він не містить набору будь-яких керівних принципів. При його використанні мова йде лише про те, що організація складається з великої кількості взаємопов'язаних підсистем і є відкритою системою, що взаємодіє з навколишнім середовищем. Застосування системного підходу до управління полегшило для керівників задачу побачити організацію в єдності складових її частин, які нерозривно переплітаються із зовнішнім світом.

Системний підхід увійшов у сучасну теорію управління як особлива методологія наукового аналізу та мислення. Здатність до системного мислення стала однією з вимог до сучасного керівника.

Таким чином, системний підхід дозволяє досліджувати функціонування, розвиток, структуру цілого (підприємства), встановити властивості його елементів, простежити взаємодії та взаємозв'язки між ними. Відповідно до системного підходу ефективність цілого залежить від ефективності всіх його частин, а не окремих елементів із високою ефективністю.

Системний підхід полегшує вивчення проблеми у кожній підсистемі і загальносистемні рішення можуть бути розроблені та реалізовані більш ефективно в тих напрямках, в яких процесний підхід зазнає невдачі. Однак цей підхід також критикується за те, що він не надає конкретних методів та інструментів вирішення проблем і тому вважається абстрактним.

Ситуаційний підхід до управління полягає в тому, що не існує одного найкращого способу вирішення управлінської проблеми, тому вибір методів та інструментів управління повинен визначатися у кожній ситуації конкретними сформованими обставинами.

Цей підхід розглядає конкретні ситуації, а саме: визначення факторів, які створили певну ситуацію та є найбільш впливовими, визначення недоліків та переваг, обмежень та наслідків ситуації, обрання специфічних прийомів та методів управління для конкретної ситуації. Використання ситуаційного підходу сприяє більш ефективному досягненню цілей, особливо на великих підприємствах, з великою кількістю завдань. Він орієнтує менеджерів на використання можливостей прямого застосування науки до конкретних ситуацій та умов.

Ключовим аспектом ситуаційного підходу є ситуація, тобто конкретний набір обставин, що впливають на підприємство у конкретний період часу. Оскільки в центрі уваги виявляється ситуація, цей підхід наголошує на значимість «ситуаційного мислення». Ситуаційне управління передбачає прийняття рішень не відповідно до встановлених планів роботи, а в міру виявлення потенційних проблем. Ситуаційний підхід вимагає значного рівня децентралізації управління і забезпечує необхідну адаптивність і гнучкість організаційної структури, швидку реакцію на умови, що постійно змінюються.

Відмінністю ситуаційного підходу від інших підходів є той факт, що він передбачає як визначення чинників, які сприяли виникненню певної ситуації, так й встановлення їх пріоритетності, сили впливу, дослідження можливих наслідків і загроз. Основним завданням менеджерів при цьому підході є визначення вибору конкретних методів управління та прийняття управлінських рішень відповідно до особливостей ситуації, що склалася. Ефективність прийнятих управлінських рішень залежить від професіоналізму менеджерів та правильності розуміння ними ситуації.

Для досягнення позитивних результатів управлінської діяльності при застосуванні ситуаційного підходу керівники підприємств або їх структурних підрозділів повинні не тільки правильно трактувати ситуацію та фактори, що її спричинили, а також повинні володіти всім арсеналом методів та інструментів управлінської діяльності, розуміти їх переваги та недоліки і на основі цього здійснювати оптимальний вибір із усіх можливих варіантів управлінських дій.

Ситуаційний підхід, так само як і системний, здатний забезпечувати високу адаптивність підприємства до зовнішніх змін, оскільки сприяє збалансуванню системи, приведенню у відповідність окремих частин цілого та їх поєднанню.

Розглядаючи підприємство як цілісну систему, цей підхід має безумовні переваги, водночас його недоліком є те, що управління підприємством залежить і підпорядковується конкретним ситуаціям, проте не контролює їх.

На завершення слід відмітити, що використання нових підходів до управління не означає заперечення основних положень класичної моделі менеджменту, а навпаки доповнюються новими висновками та пропозиціями, що відображають врахування конкретної соціально-економічної системи та навколишніх умов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Запара Л. А. Основні підходи до управління: еволюція і перспективи. *Агроекономіка*. 2015. № 20. С. 16–22.
2. Запухляк І. Б., Зеліньська Г. О., Побігун С. А. Підходи, методи та інструменти управління змінами в системі управління розвитком підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 23. С. 204–209.
3. Ляшенко Р. В. Основні підходи до управління в бізнесі. *Молодий вчений*. 2018. №12. С. 296–301.

*Оксана Ткачова
(Дніпро, Україна)*

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК АГРОЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ

Аграрний сектор є одним з стратегічних напрямів розвитку економіки України. Його частка у зведеному бюджеті за останні роки становить у близько 12 %, а у товарній структурі експорту – 45 % [1]. За останні 20 років валові збори зернових культур збільшилися більш ніж у 3 рази. Такі обсяги агровиробництва впливають на логістичну систему, і, насамперед, на експортний ланцюг постачання. Саме експорт агропродукції є ключовим драйвером розвитку агровиробництва та зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Так, за останні 20 років обсяги експорту зернових зросли у 17,5 рази. За останні роки Україна ввійшла в десятку лідерів-виробників зерна, та у п'ятірку найбільших експортерів пшениці у світі [1]. Близько 95% експорту зерна відбувається з портів, доставка вантажів до них здійснюється залізничним транспортом (65%), автомобільним (25%), річковим (10%). Збільшення обсягів виробництва та експорту агропродукції викликає певні логістичні труднощі у вітчизняних трейдерів. В Україні 70% логістичних витрат складають транспортні витрати, 25% витрати на зберігання і близько 5% припадає на управління логістичними потоками [2]. Наприклад, вартість перевезення зерна з підприємств України до портів Чорного моря приблизно на 40% перевищує вартість аналогічних послуг у Німеччині та Франції. Через недостатньо розвинену і нескоординовану систему логістики аграрний сектор втрачає до 1/3 річного обсягу виробництва сільгосппродукції. Це вимагає проведення якісних перетворень в транспортно-логістичній системі.

Про проблеми розвитку логістичної системи України свідчать наступні показники: індекс ефективності логістики (LPI) – 66 місце у 2018 р. [3], інтегральний LPI – 2,83 бали проти 4,2 бали у Німеччині; індекс сприяння міжнародній торгівлі – 95 місце серед 138 країн; за рейтингом “Doing Business” – Україна посіла 78 місце у 2019 р. серед 190 країн; Agility Emerging Markets Logistics Index (EMLI) – у 2018 році Україна посіла 35 місце. Такі невисокі місця у рейтингах свідчать про недосконалість нормативної бази щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності країни, неефективність транспортно-логістичної інфраструктури тощо[2].